

bi oblake ustavljal, in ker so Istranci drevje celó preveč izsekali. Najbolja pomoč zoper to nadlogo bi bilo menda to, ko bi se zaredilo, zlasti po golih gričih, spet obilo drevja.

II.

Ko smo omenjeni svetilnik za seboj imeli, nas prinese parobrod v najnevarniše okrožje jadranskega morja, namreč v Kvarner. Tù je burja od Reke doli spet hudo razsajala in hujše ko pri Terstu, in morje je dervilo velike valove, ki so se eden za drugim lomili in penili, da je bilo kaj. Vseh romarjev razun treh ali štirih se je lotila morska bolezen — vsi so zdihovali, in nekteri, ki niso morja prej nikdar vidili, so se celó bali, da bodo v morji konec vzeli. Meni, hvala Bogu, ni bilo čisto nič, ker sem morja bolj vajen bil. Prave nevihte pa vendar ni bilo ne sedaj ne pozneje, naj kdo reče kar hoče, in vodja parobroda, verli gosp. Lazarovič, me je zagotavljal, da si ne želi nikdar boljše vožnje. Najbolj pa spričuje okolnost, da smo skoraj vsi popotniki na parobrodnem pokrovu lahko sedeli, da ni bilo prave morske nevihte. Pa marsikteri popotnik pripoveduje rad veliko več, ko je vidil in skusil.

Parobrod derví, kakor Ti je znano, neprenehoma noč in dan naprej. Noč pa zakriva popotniku mnogo lepega in zanimivega. Tako se je godilo tudi nam; toda sreča nam je ugajala, da smo, kadar smo se tje potovaje ponoči vozili, nazaj podnevi jadrati in marsikaj vidili, kar nam je prej noč, ki ni nikomur prijatelca, zavidljivo zakrivala. Zavolj boljšega reda pa, in da se potovanje ložej pregleda, hočem tù vse po versti navoditi, kar smo, tje in nazaj potovaje vidili.

Še tisti prvi večer, še bolj pa, ko sem se nazaj domú peljal, sem ogledoval od deleč radovedno in radostno visoko Učko in hribe za Reko in kvarnerske otoke — Čres, Kerk in Lušin véliki in mali, ki ju umetno in pridno brodníštvo bogati. Posebno so Malo-Lušinčani verli in pogumni mornarji, in mnogi so s svojim nevarnim trudom že obogateli.

Dalje proti Dalmaciji jadraje ugledamo naslednje jutro otoke dalmatinske; Dalmacije same pa nismo vidili, ker je parobrod po svoji ravni poti predeleč od kopnega naprej dervil. Vsi ti otoki — Lisa, Lezina, Kurcola, Lagosta, Meleda itd. — memo katerih smo se celih deset ur vozili — so sila gorati in kamniti, in so se mi le revni zdeli. Liso smo imeli ob osmih zjutraj že za herbtom in še le proti štirim po poldne smo prijadrati vstric Melede. Otok meledeški mi je bil posebno važen, pa — vés zakaj? Zato ker nekteri učeni Dalmatinci terdijo in dokazujejo, da Meleda je nekdanja Melytha, pri kateri se je ulomila in razbila ladja, ki je svetega Pavla in 275 drugih oseb na Laško in v Rim peljala (Act. apost. CXXVII. & XXVIII).

Pa učeni Dalmatinci, dasiravno v resnici prebrisane in bistre glave, se menda vendar motijo; zakaj, ako bi bila Melytha današnja dalmatinska Meleda, bi bil poveljnik rimskih vojakov, ki so sv. Pavla in druge jetnike v Rim peljali, ko je drugo ladjo dobil, naravnost čez jadransko morje po navadni poti v Brundisium ali v Brindizi jadraje, svojo nalogo veliko ložeje in hitreje doveršil, ko da je okrog južnega konca Italije v sredzemeljsko morje, v Puteole ali v današnje Pozzuoli jadral. — Verjetniše je tedaj, da Melytha svetega pisma je otok Malta, ne pa dalmatinska Meleda.

Ob osmih zvečer smo bili že unikraj Kotora in Černe gore vstric albanijskega primorja.

(Dalje sledí.)

Slovenske humoreske.

Po národnih pravlicah spisal Vicko Dragan.

I.

Že so čuli bravci „Novic“, da Verbovec kraj Mure leži.

Sicer slovenski jezikoslovci pravijo, da izraz: „ves leži, mesto leži“, ni po duhu slovenskega jezika, akoravno Nemeč tudi reče: „Das Dorf liegt am linken Ufer der Donau.“ Navlašč sem hodil vasí gledat, in sem jih ravno tako našel, kakor naše vasi, ktere kraj Mure „stojijo.“ Ali od Verbovca se svobodno reče, da „leži“ kraj Mure, ali pa če mi tega ne date veljati, bote vendar dali veljati, da „čepí.“

Hrami imajo vsi sključene noge, kakor stoletni starci, čemur se ni čuditi, ako premislimo, da je Verbovec že v starem testamentu postavljen bil. Verbovčani imajo ribo za gerb, in to znamenje, da so hitro po občem potopu, ko se je še tù pa tam voda našla, ljudí Verbovec naselili.

Tudi pravlica pravi, da so Verbovčani prišli od plavega morja in da so njihove oči bile tako navajene plave barve, da so enkrat nekteri, ko so do njive, na kateri je ravno lán lepo plavo cvetel, si korito privlekli in hotli prek sinjega morja — cvetečega lán se peljati.

Na „roteži“ se hranijo stare pisma, ljudí celó pravijo, da jih je napisal sv. Mihal arhangel, — ali kdo bode tako srečen, da bode smel va-nje pogledati. Skrite so v železni škrinji, in zaklenjene z debelo ključanco, ktero je napravil sam peklenski kovač. Ključ je hranjen pri županu, pravijo, da ga ima zmirom pod prago zakopanega.

V ti škrinji je prè tudi dosti starih pisem, ktere poterjujejo posebne pravice ali „privilegije“ Verbovčanov.

Med drugimi pravicami imajo na svinski koži zapisano tole: Celo leto so smeli Verbovčani gornjo štajersko sol prodavati.

Marsikdo bo mislil, da je to majhna pravica. Ali Bog obvari! Okoli in okoli ni smel nihče drug soli prodavati; vse je je moglo v Verbovec kupovat hoditi.

Po takem je prišlo dosti dnarjev v Verbovec, in dokler so Verbovčani ta „privilegium“ še vživali, so si klobase in koline s srebernimi klinčki špilili, ne pa s lesenimi, kakor sadaj, kjer je celó svikovec težko dobiti. Poštene ženke verbovske so povijale svoje sinčke in hčericice s svilnatimi povoji, sadaj večkrat povresla nemajo.

Pa kako so ta privilegium zgubili?

Sosedje njihovi pravijo, da takole: Pred mnogimi leti jih je obiskala vélika cesarica Maria Terezija. Župan in priseženi možje so noč in dan si glavo terli, kako bi jo najlepše sprejeli. Varoške ulice so bile zeló pokvarjene, ker vsakidan ljuba čredica ima skoz njo svojo procesjo. Pred hrami poštenih Varaščanov so bile sicer celó koristne, ali tudi ne sladko dišeče gnojne mlake. Na cerkvenem turnu je petelin ali kokot (sosedje pravijo, da je kovač kokoš namesto kokota napravil) edno perot polamano. Rotežu je falilo pet polk, varoški zidi niso bili zapleteni, in več takošnih nadlog je móčilo ljube naše Verbovčane. V kasi pa je malo peněz bilo, ker se je v pretečenem letu malo žrebet iz tikev izvalilo; zato niso mogli ničesa prodati.

Kaj, ali Verbovčani iz tikev (buč) žrebeta valijo? — bo me marsikteri vprašal. Tako pravijo.

Nekdaj niso imeli kónj. Pervo kobiló jim je daroval kralj Matjaš, ko so mu v vogerskem boji pomagali lesice postreljati. Prepozno so naimre bili prišli na boj, zato jim je kralj Matjaš, da niso zastonj tako daleč prišli, ukazal, naj po bakonjskih logih lesice postreljajo. Tukaj so vidili dosti divjih kobil. Župan Marko Zijakovič, kateri je bil v tem boji njihov vojvoda, je vidil kako vogerski vojvodi ja-

šejo na bistrh konjih, kadar vojsko komandirajo. Prosil je zato kralja Matjaša, naj mu divjo kobilo pokloni. Pripeljali so jo na debelem vozu domú. Ker pa prek Mure niso imeli mosta pa tudi ne takega velikega broda za tako bistro žival, so tedaj mogli kobilo do virov Mure gnati, da so na desno pobožje Mure prišli, kraj kterega Verbovec stoji, sloní, čepí in leží.

Srečno pridejo s kobilo domú, in jo dobro redijo; eden priseženih mož je hodil vsaki teden po cukar v Gradec in po kafé v Terst, da je ljuba živalica se dobro redila.

Ali, kakor se Verbovčani in Verbovčanke postarajo, čeravno hroščovo salo (Speck) v majniku ližejo, da bi dolgo mladi ostali, tako je tudi kobila začela ginjati. „Kaj je to, da mladih nima? — reče župan Zizakovič — kralj Matjaš nam ne bode druge dal, že slednjikrat nas je pisano gledal, ker smo prepozno prišli, — jaz in vsi Verbovčani smo sicer veseli tega zakasnjenja bili, ali Bogme — slava naša ne bode tako velika, kakor naših očakov, kteri so v babjem klancu Turke z otikami poklali.“

Nekega dne pride tuj človek v Verbovec. Pod pajzdiho je nesel dolgo cev, in ponoči je zmiraj gledal na zvezde. Podnevi pa je pod varoško lipo na trati ležal in sicer na lampi, in gledal v mišjo luknico.

Županova babica so pravili, da je černe šole dijak, in da je na lintvortu prijahal v varoš. Ta čuje, da bi Verbovčani iz svoje stare kobile radi mlado žrebe imeli. „Kaj mi daste pošteni „pürgarji“, ako Vam povem „künšt“, kako se kobila zaplodi?“ Tako enega dneva ptujec reče županu.

Župan pokliče vse Verbovčane skupaj, in vsi mu nekaj obljubijo. Eden obljubi ogon repe, drugi ogon krompirja, tretji sto tikev ali buč, četerti pet korcov graha, gospodinje obljubijo mu napraviti cvertje iz gosjih jaje speči pogačo iz banaške pšenične moke, skuhati na lakat dolgo klobaso itd.

Ptujec reče: „Ženite kobile iz varoša do bližnje gošče.“ Storiyo tako. „Prinesite četiri tikve.“ — Prinesejo. „Odsekajte kobili vse četiri noge do beder.“ — Odsekajo. „Nasadite jo na buče.“ — Nasadijo. „Sadaj pa malo čakajte. Jaz bodem strelil iz svojega pištola, — in pok, pok, pok zadoni po gošči. Iz bližnjega germa skoči zajec, in prestrašen beži proti Muri. Verbovčani, mislijo da je mlado žrebe, ktero je njihova kobila iz buč izvalila, bežijo za njim in iz vsega glasa kričijo: „Cuze, cuze, cuzika, cuzika! ostani pri nas na Štajerskem in ne beži nazaj na Vogersko!“ Ali zajec ne čuje, marveč skoči v Muro in plava čez vodo na vogersko stran.

Tako niso imeli ne kobile ne žrebeta.

Kako so solni privilegium zgubili, bom drugikrat povedal, tudi od verbovskega gostovanja; saj še predpust ali fašenk dolgo terpi, pa tudi na pepelnico se še Verbovske lahko berejo.

Ozir v pretekle čase.

Kakošne so bile leta, ki so se pisale 58 v preteklih stoletjih.

Časnik „Schwäb. Merkur“ je nabral, kar je v starih bukvalh in časnikih zapisanega najdel od let, ki so se v pretečenih vékih pisale s številko 58, kakor naše letošnje leto. Se vé da vse to ni nič drugzega kakor le berilo za kratek čas. Čujmo tedaj, kako je bilo v teh letih:

Leta 858 so bili veliki potresi.

Leta 958 so se narejali križi na platnénih oblačilih, ki so nekako posebno smerdeli. (?)

Leta 1058 so razsajale hude bolezni med ljudmi in živino, leto pa je bilo posebno rodovitno.

Leta 1158 je bila poletje velika vročina in suša, letina pa skor za vse dobra.

Leta 1258 je po zlo suhi zimi nastopila mokra spomlad, pa tudi poletje je tako deževalo, da je bila letina zlo slaba.

Leta 1356 je bila zima kaj huda; čez vse nemške dežele se je razširila kuga, ktera je najhuje razsajala od mesca vélikega serpana do božiča.

Leta 1458 je bilo sila véliko snega in ker je spomlad nagloma nastopilo južno vreme, so bile takrat hude povodnji; poletje je zlo deževalo in obilna mokrota je škodovala posebno terti; zato je vina tistega leta malo bilo in še to je bilo čvček; pozneje v jeseni je bilo lepo in suho vreme.

Leta 1558 je bilo gosenc vsake sorte na kupe; vroče poletje, čeravno je prineslo večkrat točo, je kuhalo grojzdje tako, da je bilo to leto posebna dobra vinska letina.

Leta 1658 je bil okoli novega leta tak mraz, da najstareji ljudje niso takega pomnili; skor vse vode so zamrzile, in večidel vsi mlini so obstali; tert in sadnega drevja je poseblo dokaj; popotniki so v globokem snegu obtičali; divje živine in ptičev je zmerznilo dokaj.

Leta 1758 je bilo poletje merzlo in mokro, vina je bilo malo.

Slovanski popotnik.

* Razun jugoslovanskih, v poslednjem slov. popotniku naštetih koledarjev za l. 1858 so prišli še naslednji serbski s cirilico natisnjeni na svitlo: Golišnjak. Véliko srbski kalendar. U novom Sadu. — Srbsko-národní Veliko-Bečkerečki kalendar. U Bečkereku. — Lasta, mali srbski kalendar. U Novom Sadu. — Ružica, u Novom Sadu. — Zimzelen, srbsko-národní kalendar. U Beču. — Vojvodjanin, srbsko-národní kalendar za god. 1858.

* Od nekega naberavca serbskih starin je dobil „Svetovid“ sledeče redkosti: Od Štefana I. tri novece; 2. od Uroša I. sedem različnih novecov; 3. od Štefana Dragutina en novec; 4. od Štefana Dušana 7 različnih novecov; 5. od cara Uroša 1 novec; 6. od kralja Vukašina 1 novec; 7. od kneza Lazara 2 noveca; 8. od Štefana Despota 1 novec; 9. od Gjure Brankovića Despota 1 novec; 10. od Gjure Balse, kneza v Draču (Ducis Dirrhachiensis) 1 novec. Poslednji od črnogorskega kneza je posebno redek. Cena vsacega teh novecov je 10 fl. srebra.

* V Varšavi je prišel prvi zvezek A. Mickievičevih pesim (liričnih) na svitlo. Cenzura je prav po milosti z njimi ravnala in je le tû in tam kaj prekrizala. S tem je Poljakom kaj ustregla, da jim ne bo treba več, se Mickievičevih pesim iz glave učiti, ktere so bile doslej ojstro prepovedane.

Novičar iz avstrijskih krajev.

Iz Zagreba K. Ž. 7. jan. — Naše mesto je obetalo še pred desetimi leti biti središče jugoslovanskega slovstva, al čedalje bolj se zopet razteka, kar se je bilo sčasoma steklo od mnogih strani tukaj. Zdi se mi naš Zagreb gnjezdo sokolov, kteri le tako dolgo v gnjezdu ostanejo, dokler jih stari hranijo. Tako nam je tudi letos sivi sokol „Neven“ zavolj pomanjkanja hrane in njegovanja tje na morske obale izferfetal! Zares težka rana za nas tukaj v Zagrebu! Al zakaj smo lastno dete mačehovali!

Prednost vendar, ktero ima Zagreb pred drugimi jugoslovanskimi mesti, je tukajšno národno kazališče (gledišče), in vsaki, kteri kazališčne naše zadeve pozná, mora radosten priznati, da se je dramatična Vila v njem tako udomaćila in ojačila, da se nam menda ni treba bati, da bi nam tudi ta sivi sokol pobegnil. Saj ima mnogo iskrenih gojiteljev, kteri so pripravni, ji vse za voljo učiniti, in